

Gyula, Vad Lajos, Koch Nándor, Halmy Gy., Beck Pál, Miklós, Buchwald Pál, Klein Ignác, Csáthy Dezső, Dada András, Iván Kornél, Neumann Elemér, Trummer Árpád, Géczy Géza, Fiedler Kálmán, Nyisztor Albert, Prodanovits Tivadar, Bohrandt Lajos, Pláyer Leó, Bergl György, Böhm Gyula, Istvánffy József, Günsler István, Takaró Géza, Herczeg Dezső, Szivessy Lehel és Tibor, Benisch Arthur, La Borda Jenő, Sámuel Géza, Laufer Rezső és Ödön, Glaser Aladár, Bányai Béla, Chabada Jenő, Schenkenberger József, Kurimay Mihály, Kvier József, Szabó István, Singer Zoltán, László Sándor, Páscu Pál, Techet Károly, Kálmán Károly, Zubor Imre, Faragó Sándor, Mildner Kálmán, Weisz Mór, Kármán Oszkár, Tibor József, Szinay Sándor, Polczner Kálmán, Simonkay Aladár, 58. számú előfizető, Lukachich Mihály, Lator László, Klosz János, Avedik Lukács, Kinsky Jenő, Veinberger Arthur, Wohlstein Sándor, ifj. Barthonek Károly, Mayer Ottó.

A kitűzött könyvjutalmat, Lessing Bölcs Náthánja cz. művet *Sebők Dezső* gimn. VI. o. tan. nyerte el Szabadkán.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Emenet György. Szeged. Az elküldött jutalom-könyv visszaérkezett *Czimzett ismeretlen* felirással. Kérjük, írja meg *pontos lekezemét*. — **D. G.** Vallja meg kedves hivünk, nem találja-e nagyon, de nagyon szomorúnak a saját tudósítását, melyben ilyen passzus fordul elő: «Ezután N. N. alelnök igen szakszerűen és elmésen megírt bírálatát olvasta fel, néhány beérkezett költemény fölött. Sajnos, hogy felolvasását igen nagy figyelemmel hallgatták, minek oka igen nagy népszerűsége, mi könnyen bukását is idézheti elő.» Az ehhez hasonló jelenségekről jobb hallgatni, mert az ilyesmi a körnek mindenére válhatik, csak besülette nem. Elég sajnós, hogy a békés munkásság helyét patvarkodás és személyeskedések foglalják el. — **Nausikaa.** A küldött ügyes dolgokat vettük, olvastuk, felhasználjuk. Gyöngyösi megy. Az elbeszéléseket várjuk. Üdvözet. — **M. O.** Dresden. A szászok szép országában se feledkezék meg az édes hazáról. Sokat írjon és olvasson magyarul. Hol és mit tanul? — Előfizetőink közül többen hódolnak a *képes levelezőlapok* gyűjtése divatjának és ez úton kéri kollégáikat, hogy velük képes levelezőlapokat váltani sziveskedjenek. Címeik: *Hirsch Géza* gimnáziumi tanuló Keszthelyen; *Osváth Jenő* Rozsnyón; *Kálmán Károly* reálisk. tanuló Lőcsén; *Pirny Aladár* Aradon. — **Sch. L.** Zombor. Tudósítónak való ajánlkozását elfogadjuk. Pontos és élénk értesítéseket kérünk. — **K. J.** Nagyvárad. Ha megüti a mértéket, mért ne? Küldje be, hogy megismerhessük. — **Sz-y.** Elfogadjuk. «Remington» írása valóban igen tetszetős. — **G. B.** Sátoraljaújhegy. Ha valami kérdést akar közzétenni, csak küldje be bátran. Ajánlkozását tudtul vettük. — **L. L.** Budapest. Tiszteletpéldánnyal nem szolgálunk, de könyvjutalomra számot tarthat, ha egyszerszind előfizető. — **P. P.** Hódmező-Vásárhely. Az «Írásbeli feladatok» közt igen sok van vázlatosan és bővebben is kidolgozva. — **L. A.** Szilágy-somló. Iglón nyolcosztályú, magyar nyelvű gimnázium van. Internátus tudunkkal nincs hozzá mellékelve. — **B. E.** Sepső-Szt.-György. Forduljon Meyer Ottó dresdeni előfizetőnkhez. — **J. Gy.** Temesvár. Tudtul vettük és reméljük, szorgalmas tudósító lesz. — **H. J.** Lőcse. Arany László összes költeményei most jelentek meg pompás kiállításban a Franklin-Társulatnál. Árunk fűzve 2 ft 50 kr, kötve 3 forint 50 kr. — **W. J.** Budapest. Szerzők műveire nézve bizonyos ideig fennáll a tulajdonjog, a meddig is színházban előadni, más nyelvre fordítani csak a szerző beleegyezésével szabad; ezen bizonyos idő leforgása után azonban a mű az emberiség *közkinésévé* válik. — **P. A.** kéri **L. B.** brassói kollégáját, hogy a neki dukáló képes levelezőlapot elküldeni sziveskedjék. — **H. F.** Mali Bukovec. Levele valóban meghatott bennünket, mert egy szorgalmas és jó diáknak érdemtelen balsorsán való bánata szól ki belőle.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Mindazonáltal sohse busuljon! Nem hogy egy évet, de egy napot sem fog veszteni. Azt tanácsoljuk önnek, hogy júniusban *feltétlenül* menjen neki a vizsgának; mint magántanuló és jó diák kényelmesen elkészülhet addiglan, hisz ép ezen osztály a könnyebbek közé tartozik. Meg vagyunk róla győződve, hogy sikerrel letezi. Rendkívüli határidőben való vizsgázásra ne gondoljon. Sursum corda! — **Gimnáziumi tanuló.** Össze kell vetni Shakspeare feldolgozását a «Plutarchos» idevágó helyeivel, s ebből kiderül, mennyiben élt költői szabadsággal Shakspeare a «Coriolanusban». Am, hogy e kidolgozást mi végezzük, azt nem kívánhatja tőlünk. — **P. L.** Nem kell. — **H. J.** A mennyit tud.

Alapítási év 1868. Eddig 3194 hallgató.

A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 6390. sz. rendelete szerint állami ellenőrzés alatt álló

Katonai előkészítő iskola

(Igazgató: **Fissinger Jenő** ny. százados.)

Budapest, V., nagykorona-utca 13. szám.

Évenként következő előkészítő tanfolyamokat rendez: az egyéves önkéntesi szolgálatra képesítő vizsgálat részére:

I. Január hó 2-től június hó végeig, szeptember hó 2-től február hó végeig 6 havi tanfolyamot, magasabb előképzettséggel bíró jelölteknek.

II. Szeptember hó 2-től június hó végeig 10 havi tanfolyamot, csekély előképzettséggel bíróknak.

III. Előkészítő-tanfolyam a **tartalékos-tiszti- és a tényleges hadapródi-vizsgálat** számára.

IV. Előkészítő-tanfolyam az összes **katonai képzőintézetekbe** való felvétel céljából.

8024

Prospektus és főlvilágosítások díjtalanul

Bekötési tábláink

elkészültek és a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalától Budapestben megrendelhetők. Annak a ki a bekötési tábla árát 80 kr. utalványon a kiadóhivatalba előre beküldi, a kiadóhivatal bérmentre küldi meg. Oly városokban, hol rendes könyvkereskedés van, ez is szívesen meghozatja.

Ajánljuk e bekötési táblákat mindazoknak, kiknek a **Tanulók Lapja** egész évfolyama birtokában van: izhésések, egyszerűen szépek, illők egy szép és komoly ifjusági laphoz.

The Berlitz School of Languages

Erzsébet-körut 15/II.

FELNÖTTEK RENDSZERES OKTATÁSA

(tanfolyamok nagyobb gyermekek részére)

francia, angol, magyar, német és olasz nyelvben s elegendő számú tanuló esetén a spanyol, orosz, cseh és román nyelvben.

A Berlitz-iskolában a tanuló az első leckeztől fogva **csak a megtanulandó nyelven beszél és csak azt hallja.**

Mindegyik tanár csupán saját anyanyelvén oktat.

Oktatás reggeli 1/8 órától esti 1/2 10 óráig.

Berlitz-iskolák még 60 nagyobb európai és amerikai városokban vannak.

8025

Prospektusok ingyen és bérmentve kaphatók.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	DE RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.			Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.			Kéziratokat nem adunk vissza.

«A SZENT-FÖLDÖN.»

Erődi Béla könyve.

«Felkeresem újból azokat a szent helyeket, melyeket az Üdvözítő az ő születésével, földi életével, halálával és feltámadásával megdicsőített. Ott állók a Golgothán, a nagy kinszenvedés helyén; látom szemeim előtt azt a sziklaüreget, melybe a Megváltó-

nak összeronesolt testét temették.»

E sorokat olvassuk Erődi Béla «A Szent-földön» című legújabb munkájának előszavában. s jól esik arra gondolnunk, hogy a komoly tudós «kezében a bibliával», szívében a legszentebb meghatottsággal járta be azt a földet, melyért hajdanában százezer meg százezer keresztény ontotta véréit. Nem csupán a tudós kalauzol minket, midőn e könyvet olvassuk, hanem a hívő lélek is, a ki meg-megáll a romoknál, költői lélekkel megeleveníti, mozgalmas képét látja csaknem kétezer éves történeteknek, s az Üdvözítő földi pályafutásának emlékein el-tűnődik.

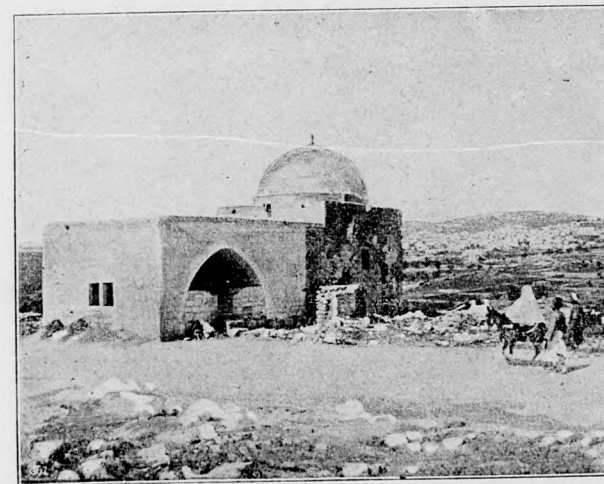
Az alexandriai kikötőből elindulva vezet minket a Szent-földre. A mint közeledik a hajó, felzsongnak az író lelkében a gyermekemlékek, a mint vallásos édes anyja mesél neki a gyermek Jézusról, s beléje csepegteti akaratlanul is a vágyat: vajha egykor lát-

hatná saját szemével azt a földet... És addig nem nyugszik, míg tervét meg nem valósítja.

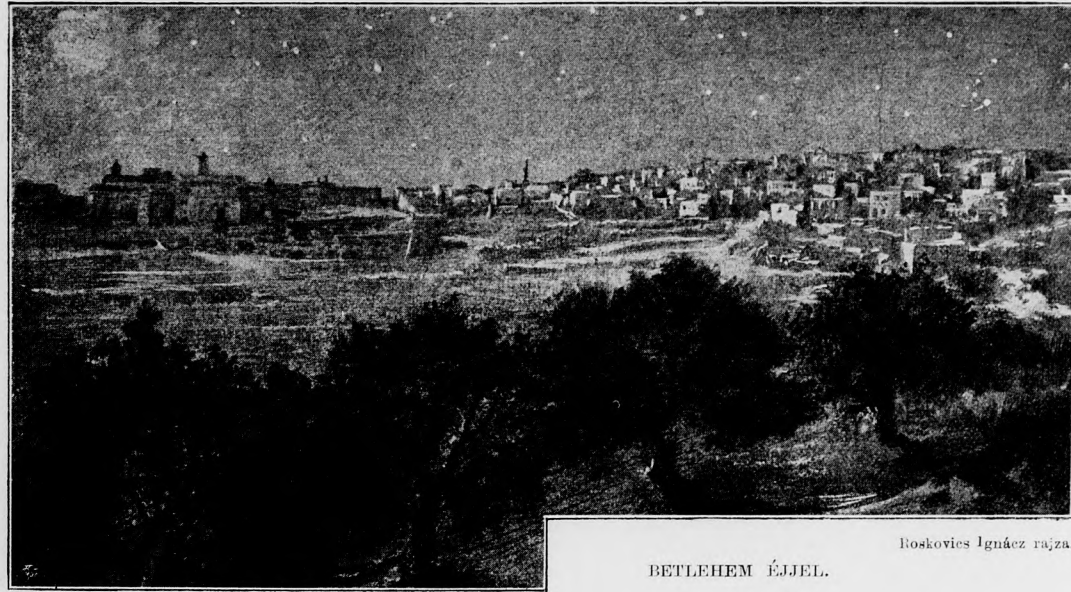
A lelkesedésnek ez a melege kimondhatatlanul jól esik az olvasónak. Mintha kalauza iránt nagyobb bizalma támadna, kit nem merő kíváncsiság, ismeretekre való sóvárgás, hanem a szívnek és léleknek epekedése is készített útjára.

Aztán megismertet Palesztina földrajzával, közben-közben gyönyörű képek, fénykép után készült hű másai a valódi tájaknak, teszik még könnyebben megérthetővé leírását. Áttér a Szent-föld történetének ismertetésére. Világos és egyszerű nyelven, tömör képekben mondja el azt a megrázó tragédiát, mely Jeruzsálem népének osztályrészeül jutott.

A könyv legszebb fejezetei azok, melyekben Jeruzsálemtől, Betlehemről, szóval azokról a városokról beszél, hol az Üdvözítő élt, működött, szenvedett, meghalt és halottaiból föltámadva

RACHEL SÍRJA.

Roskovics Ignác rajza.

BETLEHEM ÉJJEL.

még egyszer megjelent az ő tanítványai között. Nyolcz fejezetre terjed a szent város részletes ismertetése, gondosan megválogatott képek, olyan kiváló mestereknek, mint Michel Angelo, Rafael, Leonardo da Vinci, Munkácsy képei sikerült másolatokban vannak az egyes fejezetek közé beleillesztve, s nagyban hozzájárulnak, hogy a szerző által lelkiismeretes pontossággal leírt helyek és események még élénkebben hassanak az olvasó kedélyére.

Ez a könyv nemcsak oktat, hanem érzelmeket is kelt. E kettős ezél lebegett az író lelki szemei előtt, midőn előszavának befejező soraiban ezt írja: «Boldog volnék és fáradságom bőven meg

A MÁRIA-TEPLOM BEJÁRATA.

volna jutalmazva, ha megvalósulva látnám a munkám elé kitűzött ezélt: hogy megszerettesse a Szentföldet és nevelje az igaz vallásosságot».

Nevelni az igaz vallásosságot lehet-e hathatóssabb eszközzel, mint Jézus földi életének kegyeltes fölelevenítésével? Ha az ifjú kezébe veszi Erődi könyvét, s azokat a képeket nézi végig, melyek az Üdvözítő életéből tüntetnek fel egy-egy jelenetet: nem teheti le közönynyel a kezéből. Ámde olvasson el belőle egy fejezetet csupán, s megkívánja, hogy tovább is olvassa, hogy végig olvassa. A leírások színesek, költői lélekre mutatnak, az a belső hév, mely lépten-nyomon megnyilatkozik, a szerző vallásos meggyőződéséből árad ki; a földrajzi ismertetés aprólékos gondossága, a történeti adatok ügyes elrendezése szakavatott kézre vallanak.

A magyar tanuló ifjúság kettős gyönyörűséggel olvashatja ezt az érdekes, szép könyvet, mert olyan ember írta, a ki negyed századnál hosszabb idő óta épen az ifjúság lelke művelésén fáradozik, s midőn könyvét megírta, nemcsak a tudósokra, hanem az ifjúságra is gondolt.

Husvétii számunkban közölni fogunk belőle mutatónba egy egész fejezetet, hogy az író magát is beszéltessek.

Vajha minél többen olvasnák olyan lelki meghihletődéssel, mint a minővel Erődi Béla megírta.

AZ ORINOCON FÖLFELE.

Írta Verne Gyula. Fordította Gaal Mózes. 6

— Értem, Kermor úr — felelé Miguel; — mi a világért sem akartunk önöknek alkalmatlanságot szerezni, de ha valamiben esetleg segítségükre lehetünk, — bár kedves nagybátyja elég ridegen visszautasított . . .

— Katona vagyok uram, vén kiszolgált katona! — vágott közbe, mintegy magyarázólag Martial.

— Jól van, jól; tehát ha barátaim vagy én segítségükre lehetünk —

— Köszönöm, uram, a nagybátyám és a magam nevében — mondá az ifjú — legyenek meg-

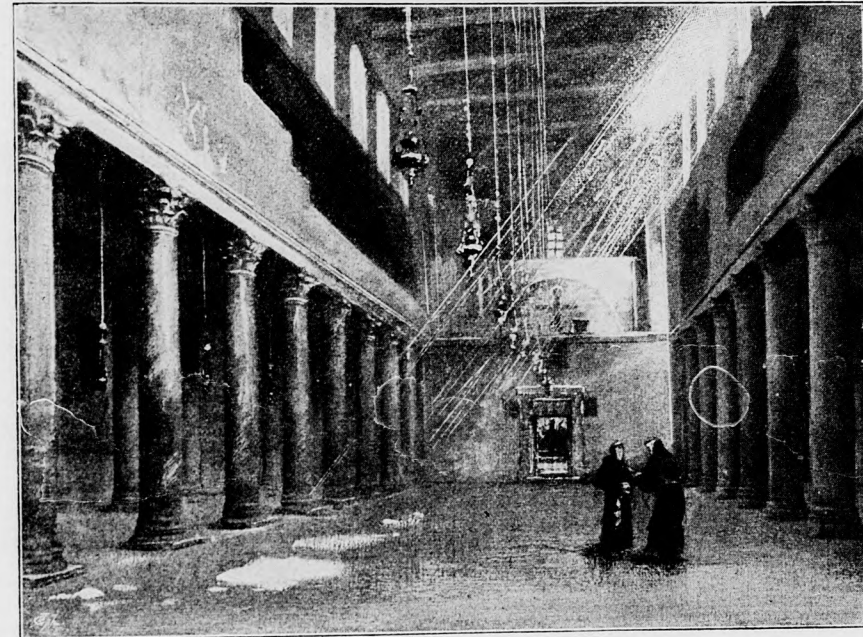
— Még csak az kellett volna, hogy ajánlatát elfogadjam, s a három bolivarival egy bárkába kerüljünk!

— Azt én is helyeslem, hogy visszautasítottad, de a visszautasításnak udvariasabbnak kellett volna lennie.

— Miért tolakodott a nagy barátságával?

Jeannak még sok szavába és magyarázatásába került, a míg sikerült a vastag koponyájú Martialt meggyőznie arról, hogy csakugyan nem cselekedett helyesen.

Az Orinocón közlekedő csónakoknak vitorlájuk, továbbá bambuszágakból meg pálmalevelekből készült fedett helyisége is volt; ez a felfordított kosárhoz hasonló kis csónakfülke arra

A MÁRIA-TEPLOM OSZLOPCSARNOKA BETLEHEMBEN.

győződve arról, hogy szíves ajánlatukat a legnagyobb köszönettel fogadjuk.

— Hallotta ezt őrmester úr? — jegyzé meg félig tréfás, félig komoly hangon Miguel.

— Hallom, geográfus úr, hogy ne hallanám — felelé meglehetősen mogorván az őrmester, mert hiába mesterkedett az amerikai tudós, Martial nem adta meg magát.

Ekkor Miguel úr kezét szorított Kermor Jeannel s elbúcsúzott tőlük.

Midőn az őrmester és unokaöccse megint magukra maradtak, Martial így szólott:

— Furesa egy izé ez a geográfus, no de meg is feleltem neki emberül, úgy-e?

— Barátságtalanul fogadtad, s elég rosszul cselekedted.

— Már hogy rosszul cselekedtem?

— Bizony rosszul.

való, hogy az utas ott vonja meg magát éjszákára. A csónak fedetlen részében az evezős legények tartózkodnak. Az ilyen bárkákat a benszülöttek *falca*-knak szokták nevezni. Az Orinoco felső folyásán közlekedő *falca*-kat nem bizonyos távolságra, hanem a megteendő egész útra szokták bérelni, mert azt senki sem tudhatta előre, hogy mennyi ideig fog tartani. A felfelé vivő útnak az Orinocón számos akadály van, melyek a *falca*-kat néha hosszabb ideig egy helyhez kötik.

Miguel egy rendkívül ügyes indiánust talált, a ki már többször tette meg az utat San-Fernandóig, s igen jól ismerte a szeszélyes folyó örvényeit és sekélyeit. Martos volt a neve, izmos fizető volt, s körülbelül a negyvenedik évet taphatta. A bárka legénysége kilencz benszülöttből állott. A Jeanék kormányosa egy fél-

indianus fél-spanyol mesztiez volt, Valdez-nek hívták, s a bizonyítványai szerint, melyeket készséggel megmutatott a francziáknak, derék és hasznavehető embernek mutatkozott. Ez a Valdez arra is vállalkozott, hogy San-Fernandón túl is szívesen elviszi az utasokat, ha annak majdan szükségét látják.

A tudósok pirogue-jának «Maripare» volt a neve, a Jeanék bárkáját «Gallinetta»-nak hívták. Mind a két név egy-egy szigetet jelentette az Orinocónak.

Abban természetesen megállapodtak, hogy egymás mellett fognak haladni, s egyik sem igyekszik a másikat túlszárnyalni sebesség dolgában, erre nincsen semmi szükség, sőt ellenkezőleg jó lesz, ha mindig együtt maradnak, mert veszély esetén egymásra szorúlnak. Akár nyomban elindulhattak volna, mert az evezősök s a kormányosok útra készen állottak, csakhogy az utasoknak az előreláthatólag több hétig tartó útra élelmiszereket s egyéb szükséges holmikat kellett bevásárolniok: meleg takarókat, ruhákneműt, lőport, a vadászathoz és halászathoz szükséges szereket.

Míg ezeket beszerezték, megint eltelt néhány nap. Nem bánták meg, hogy hamarabb nem keltek útra, mert rettenetes vihar dühöngött. Ezt a vihart a caicariak «chubasco»-nak nevezik, délnyugatról jött, s úgy ömlött nyomában a záporosó, mintha esebrekkel öntötték volna.

Az Orinoco hatalmasan zuhogott, szörnyen megáradt. Martiál és unokaöccse már most láthatták, hogy az út az Orinocón felfelé nem lesz könnyű dolog. A tudósok böles nyugalommal tűrték a vihar dühöngését, nekik mindegy volt az: vajjon egy héttel előbb vagy utóbb indulnak-e el. Nem volt sietős az útjuk. Bezzeg káromkodott az őrmester, mint a jégeső: szemszedetett francia meg spanyol szavakban dühöngött az Orinoco ellen, mely nem átallotta éppen most puffadozni, mikor ők készülődnek útra.

— Légy türelmesebb, nagybátyám — csitítá őt az unokaöcs: — az ilyen vállalathoz nemesak bátorság, hanem türelem is kell.

Augusztus 20-dikán megtört a vihar ereje, s az Orinoco is kezdett szemmeláthatólag apadni. A két kormányos: Martos és Valdez jelentették az utasoknak, hogy másnap indulhatnak.

Másnap délelőtt tíz óra tájban egész rakás ember gyűlt a kikötőbe. A két pirogue árboczan vígan lengedezett a venezuelai zászló. A «Maripare» nyitott részében állott Miguel, Varinas és Felip, s a szerencsét kívánó benszülőtteknek integettek.

Miguel úr ekkor a «Gallinetta» felé fordult s vidáman átkiáltott:

- Szerencsés utat, őrmester úr!
- Maguknak is, Miguel úr, — viszonzá Martiál, — mert ha maguknak szerencsés lesz —
- Akkor mindnyájan halát adhatunk az istennek, mert egylőre közös a célunk.

A vitorlát dagasztotta a szél, s a két bárka vígan siklott az Orinoco hátán tova.

VI.

Szigetről-szigetre.

Az út az Orinoco közép folyásán tehát megkezdődött. Hány unalmas óra és nap vár reájuk; hányszor kell majd a szeszélyes folyón fölfelé haladva itt is, ott is vesztegelniök, míg alkalom kínálkozik arra, hogy tovább folytathassák az utat! A tudósok nem érnek majd reá, hogy unatkozzanak, mert a Guaviar és az Atapabo torkolatánál már hozzá kell fogniok a vitás kérdés beható vizsgálatához, a mellékfolyók forrásvidékét kell tanulmányozniok, hogy a szóban forgó Orinoco-ügyet véglegesen elintézhessék, s a földrajzi tévedéseket kiigazítsák. A tudás szomjától égő geográfusok bizonyára nem is fognak reá érni, hogy unatkozzanak.

Talán mégis csak okosabb dolog lett volna, ha Jean és nagybátyja a tudósokkal egy csónakba száll vala, s az idő nem telik olyan végtelenül unalmasan. Martiál őrmester nem gondolkozott így, s még mindig szentül meg volt győződve, hogy jobb nekik külön csónakon tenniök meg az utat. Jeannak sem volt semmi ellenvetése.

Az ifjú újra meg újra átolvasa honfitársának a könyvét, s hova-tovább mind jobban meggyőződött arról, hogy derekabb kalauzt keresve sem találhatott volna.

A mint a «Maripare» és a «Gallinetta» a folyam közepét elérte, a távolból rögtön feltűntek a balparton emelkedő halmok, s az egyiknek lábujában mintegy ötven szálfedelű kunyhót pillantottak meg. Cobruta falva ez, harmadfél száz mesztiez lakója lehet: az őslakók a guam-indiánusok, arczuk bőre fehérebb, mint a mulattoké. Az esős évszak daczára halászgattak a benszülőttek, s így Kermor Jeannak és Martiál őrmesternek módjában állott őket közelebről megfigyelni.

A «Gallinetta» kormányosa tudott spanyolul, s készségesen válaszolt Jean minden kérdésére. Este felé, mikor a falca a jobb parthoz közeledett, így szólott Valdez Jeanhoz.

— Az ott egy régi misszió-telep, de most már senki sem lakik benne.

— Kikötünk itt, Valdez? — kérde Jean.

— Alighanem kényszerülünk most kikötni. Jobb, ha az ember nappal teszi meg, míg világosság van, könnyebben el lehet igazodni.

A «Maripare» is a parthoz közeledett, s minekutána a két csónak utasai a vacsorát elköltötték, álmra hajtották fejüket.

A szél csakhamar elült, de hajnal tájban még hevesebben kezdett fújni, még pedig észak-kelet felől; a vitorlákat nyomban kifeszítették, s a két falcat gyorsan hajtotta a szél fölfelé az Orinocón.

Az elhagyott misszió-teleppel szemben van az Apurito torkolata, ez az Apurito az Apornak egyik ága. E nagy folyónak tulajdonképeni deltáját csak két óra múlva pillantották meg. A «Boli-

var Simon» ezen a folyón halad tovább Columbia felé.

E tekintélyes mellékfolyó láttára önkénytelenül így kiáltott fel:

— Miért ne lehetne inkább ez az Orinoco, mint a Guaviar vagy az Atapabo?

— Teringettét — pattant fel Felipe. Hát lehetne az Apur egyéb, mint mellékfolyója egy olyan folyamnak, mely ezen a helyen csaknem három-ezer méter széles.

— Aztán nézzétek csak, milyen piszkos, zavaros a vize, holott az Orinocóé még Ciudad-Bolivar-nál is tiszta és csaknem fenékéig átlátszó — tódítá Varinas.

— Igaz, igaz; ne beszéljünk tehát többé az Apur-ról, őt kizárjuk a versenyből; úgy is lesz még elég vetélytárs, a ki számot tart az orinocoi dicsőségre.

Az Apure vizében sok a «kaiman». Jean nem sokára meggyőződhetett erről, mert az egyik közvetlenül a «Gallinetta» mellett bukkant fel a vízből, melynek piszkos színe igen kedves az állatnak, hogy észrevétlenül közeledjék kiszemelt áldozatához. Ezek az óriási krokodilusok csaknem hat méter hosszúak, s az Orinoco mellékfolyóiban csak úgy nyüzsögnek.

Jean megkérdezte Voldeztől, hogy veszedelmesek-e a kaimanok? A kormányos így válaszolt:

— Nem mondhatnám, hogy mind veszélyesek. Például a «bavas» nevűek még azokat sem bántják, a kik a folyó vizében fürdenek. Bezzeg a «kebado»-k már gonoszabb étvágyúak, meg-megköstolják az emberhúst is, sőt a csónakokba is ellátogatnak, két lábú zsákmányuk után.

— De iszen csak próbálják meg! — kiáltott fel Martiál őrmester.

— Hadd maradjanak inkább ott, a hol van-

nak — jegyzé meg Jean, a ki épen abban a pillanatban látott meg egy kaimant, a mint iszonyú száját föltátva kibukkant a hullámok közül.

Az Orinoco mellékfolyóiban nemesak krokodilusok tanyáznak, hanem nagy testi erejű halak is, melyek egy-egy csónak útját könnyen veszélyeztethetik. Ezek a vízi fenevadak farkuknak egyetlen csapásával felfordítják a falcat, s nincs az a horog, melylyel kézre lehetne őket keríteni; továbbá a villamos-halak, melyek valóságos rémei a kisebb fajta halaknak, sőt az ember is aligha viszi el ép bőrrel azt a villanyütést, melyben ezek a csodálatos halak részesíthetik.

Az nap számos sziget mellett haladt el a két falca; az ár nagyon sodró volt, s csak ügygyel-bajjal juthattak előbbre. A mint Verija de Mona erdős szigete mellett eveztek el, a «Maripare» felől egyszerre több puskának a ropogását hallották. Őt-hat vadkacsa hullott a vízbe. Miguel úr és kollégái jól tudták czélozni.

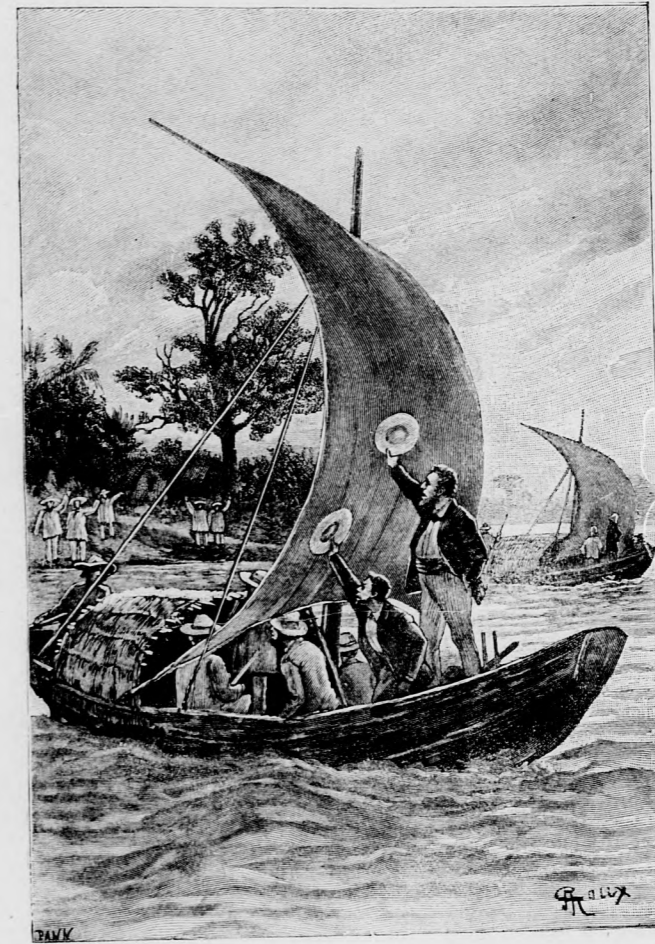
Nemsokára Miguel úr egy kis dereglyében oda jött a «Gallinetta»-hoz, s néhány vadkacsát átadva Jeannak, így szólott:

— Hadd legyen egy kis változatoság az életökben.

Kermor Jean igen szépen megköszönte a tudós figyelmét; Martiál is dörmögött valamit. Aztán megkérdezte Miguel úr Jeantól, hogy miként töltötte el a két első napot. Jean nyugtató feleletét hallván, kezét szorított a francziákkal és jóéjszakát kívánva visszament kollégáihoz.

A két «falca» az éjet Pajarol szigete mellett töltötte. A parton számos kötuskó állott ki a vízből, melyeken Chaffanjoun egy csomó nevet fedezett fel. Az erre felé járó-keelő kereskedők vészhették be a késükkel.

(Folytatása következik.)

A SZERENCSÉT KIVÁNÓ BENSZÜLÖTTEKNEK INTEGETTEK.

ARANY JÁNOS «TOLDI»-JA.

A Tanulók Lapja számára.

A bibliából merített kép az is, midőn Miklós György ágyára fekteti a farkasokat, ezáltal figyelmeztetvén őt, hogy kezében volt élete, de a testvéri szeretet nem engedte, hogy a bűnök legborzasztóbbját: a testvérgyilkosságot kövesse el. Saul és Dávid egymás ellen való küzdelmére emlékeztető kép, de mégis eredeti, mert a farkaskaland természetes következménye a nádasban való tartózkodásnak. De még farkasokkal való küzdés után Györgynek ez a megrézfáztatása akkor is bekövetkezett volna, ha nines is Arany előtt a bibliabeli Saul és Dávid közötti kard és pohárjelenet.

Még a *machinatio* is olyan, mely a keresztény felfogásnak megfelel. A görög vallásban ugyanis, mely szerint az emberek közvetlen érintkezésben állottak az istenekkel, az volt a felfogás, hogy ha a hős olyan helyzetbe került, a melyből földi hatalom nem segíthette ki, az istenek avatkoztak dolgába, s beavatkozásukkal a hős sorsát más irányba terelték. A görög tragédiákban ezt az istenbeavatkozást *deus ex machinának* nevezték. Aranynál is előfordul ez, de oly halvány vonásokban, hogy szó szerint nem is lehet szorosán a régiek isten-beavatkozásának venni. Mert a mit a VII. ének 1. versszakában mond:

«Kinek az ég alatt már senkije sincsen,
Ne féljen, felfogja ügyét a jó Isten,
Toldi Miklósét is lám hogyan fölfogta,
A holdat egy vastag felhőbe burkolta.»

nem oly természetű, hogy ha az I. énekben foglalt időleírásokkal, különösen az V. ének 1. versében adóttal összehasonlítjuk.

A költői felfogás megszépíti a dolgot; Miklósnak csakugyan úgy tűnik fel, mintha az Isten szabadította volna meg, mert hiszen kinek is köszönjük az esőt, villámot s a természet mindennemű tüneményeit?

A bibliából van merítve s Mózes törvénye van kifejezve a VII. ének 9. versszakában:

«Vért a vért? mondd, Oh jaj! senki sincsen,
Az én keservembe ki beletekintsen.»

A bibliából merített kép a XI. ének 20. versszakában kifejezett mondas:

«A mely kardot ő az álnok csehtől elvett,
Azzal adott neki örökös kegyelmet,
Iziben elmetszé fejét a testétől,
Piros lett a nagy kard gazdája véréből.»

Emlékeztetnek e szavak Krisztusnak Péterhez intézett szavaira, midőn Péter a főpap szolgájának fülét leszelte. Ime Arany Toldijában a vallásos elem mint a népies mű egyik kiváló alkotó része.

X.

«Toldi» eseményeinek ideje.

Minden esemény időben történik, és éppen nem közömbös dolog, hogy valamely elbeszélés cselekménye mennyi idő alatt történik. A költőnek óvakodnia kell ugyanis attól, hogy elbeszélést hosszúra ne nyújtsa, nehogy unalmassá váljék, sem pedig rövidegre ne szabja, hogy az esemény egyes részei a kellő megvilágítást ne nélkülözzék, s indokolás nélkül ne maradjanak.

Arany művészete e nehézségeket is legyőzi, mert az időt, a mire legkevesebb a képletes (metaphorikus) kifejezés, leírásaival és körülírásaival úgy szövi az elbeszélésbe, hogy az elbeszélések lefolyása tisztán áll előttünk. Toldi cselekménye 9 nap alatt megy végbe. Az első nap megérkezik György, a két testvér összevesz. Ebéd után történik Miklós felingerlése és bujdosásnak indulása. Hogy hány napig bujdosott, megtudjuk a szolga szavaiból, ki következőleg üdvözi őt a IV. ének 9. versében:

«Jaj! eszem a lelked, beh jó hogy meglellek,
Harmadnapja már, hogy mindenütt kereslek.»

Miklós még aznap megküzd a farkasokkal, búcsúvétel végett anyjához menvén, magával viszi őket, s György ágya szélére fekteti. A kutyák ugatásától felébresztett György az elmenekült Miklóst üldözteti, de sikertelenül. Miklós pedig még akkor éjjel jó nagyot gyalogolt, és reggelre kelve egy pusztaságban találta magát. Három nap bujdosott s egy árva lelket sem talált a pusztán. Negyedik nap délben megpillantotta a budai hegyeket. Estére Pest alá ér. Még azon éjjel találkozik Benczével, másnap reggel megvásárolván mindennemű fegyvert, megvív a csehkel és legyőzi. Ezenkívül időmagyarazat szempontjából időfejtegetést érdemelne György Budára való utazása.

XI.

Toldi Lőrinczné.

Toldi Lőrinczné alakja oly ismerős mindenki előtt, a ki szerető édes anyját ismerte, s annak gyöngédségét, aggódó szeretetét, nemes lelkének melegét érezte.

Mind a két gyermekét egyformán szerette, de

MATURA ELŐTT.

Magánjelenet.

(A színen asztal, rajta egy csésze kávé és sütemény. Az előadó négy-öt könyvvel a kezében, bejön. Háttal áll az asztalnak és így nem látja a csésze kávéját. Kikiabál.)

A reggelit! . . . a reggelit! . . . Mi az?
Nem hoznak reggelit? Ja úgy? igaz:
A szobalány el is felejté már,
Az ő esze tán a maturán jár.
Hogy retteg, fél, szorong a ház!
Kiütött a . . . matura-láz.
A reggelit! . . . Atyám, anyám, hugom,
Rettegve, várva félnek — jól tudom.
Ez semmi mind még: bármily nagy talány,
Kocsis, hentes, szakácsné, szobalány . . .
Az ölben lent a nagy baromfi-had,
Alig várja e nap, hogy megvirrad:
Olyan lármát ütöttek . . . Reggelit!
Éjfél-től zengedeztek — reggelig.
Szorongnak mind. Csak én vagyok nyugodt.
Szívembe drukknak mérge nem jutott.
Nem félek én. Nem én. Bizton tudom . . .
Bizton tudom, hogy — *úgyis megbukom!*
(Dühösen.) A reggelit! . . . a reggelit . . .

(Hátrafordul, meglátja.) Ohó.

Hisz itt van. Már ki is hült, s én bohó
Még meg se láttam.

(Nagyképtűen.) Hja, úgy elmerültem

A tanulásban, úgy neki hevültem,
Hogy . . . hogy . . . igen . . . hogy . . . hogy . . .
mit is? . . . hogyan?

(Zavartan dadog. Egyszerre az asztalra dobja a könyveit, kitör.)
Én félek! . . . Istenemre, én.

(Büszkén.) Ugyan!

Én félek? én? És hogyha törrel várnak?
Én? én? Szembe nézek a halálnak? (Mellét átvé.)
Én? én? Beugrom én a Kaspi-tóba
S elúszom Kalkuttába, Tokióba!
Elmék gyalog a Déli sarkra . . . el!
A Csiborasszót megmászom, ha kell;
Bálnát, rozsmárt fogok a Balatonból;
Kiállok, hogyha Számum, Bóra tombol;
Jöhet rám róka, farkas, nyúl, görény,
Mamuth, oroszlan, tigris, vad bölény,
Vagy fóka, czápa, bős, rimocerosz,
Nilusi ló (melytől meghalni rossz!),
Hiéna, párducz, medve szörnyű sorján
Polyp, sakál vagy zebra, gnú, nyakorján:
Én minddel szembeszállok hősiezen;
— De a matura! (Összehúzza magát.)

— Senki meg ne vessen! —

Úgy megfélemlít, megijeszt e théma.

(Fogvaczogva.)

Forráz . . . kiráz a láz, a druck, a tréma.

(Nagyot sóhajt háromszor.)

Mind semmi, mind, mind a matura mellett.

(A reggelire pillant, dühösen.)

No itt van, folytasd . . . Még csupán ez kellett:
Az izzó, lángoló druck, a tréma mellett
A reggelid kihült.

(Szótlanul áll, hirtelen.) Azért se félek!

a kisebbiket, Miklóst, a ki mindig körülötte van, ki a mezőn dolgozik, a gazdaságot vezeti, kinek e mellett bátyja durvaságait is túrnia kell, mégis jobban kedveli.

Midőn Miklós és György összevesztek, s Miklós földühödve bátyjára rohan, közéjük fut, s Györgyöt testével eltakarja, pedig nem is Györgyöt védi, hanem Miklóst akarja megmenteni egy nagy bűn elkövetésétől. Midőn Miklós elmenekül, s három nap a nádasban bujkál, nem tud megnyugodni, Benczét küldi fölkeresésére, de aggodalma akkor sem szűnik, mikor Bencze jó hírrel jön vissza, hogy Miklóst sértetlenül látta. Kinos aggodalmában aludni nem tud, a láz fogja el egész testét, s midőn Miklós előtte váratlanul megjelenik, nem marad arczán egy filléryi hely, melyet esőkjáival nem illet meg. Midőn Miklósnak menekülnie kell bátyja és üldözői elől, nagy felindulásában ájultan esik össze:

«Hát mikor melléről elszakadt a gyermek,
Kínját elbeszélni nyelve nincs embernek,
Lelke volt talán a láncz közöttük, a ki
Nem kikapcsolódott, tövestül szakadt ki.»

Aggódó anyai szíve ismét a bujdosó fiú sorsáért remeg, s hogy a veszedelemtől Miklóst megóvja, utána küldi a hü Benczét, hogy nélkülözésnek ne legyen kitéve, esetleg fölmerülő kiadásának fődözésére a neki küldött czipóba száz csillogó aranyat rejt. Ez a szeretet, ez a gondoskodás teszi Miklóst hőssé, hisz e nélkül nem vehetne fegyvert, nem állhatna ki viadalra a cseh vitézzel, nem lehetne diadalmas vitéz, s nem nyerne kegyelmet s nagy erejéhez és nemes tulajdonaihoz méltó állást a király oldalánál. Anyai szeretetének ösztöne mindezt megsúgja Toldi Lőrincznének. Útra kel, Budára siet, éppen jökor, akkor érkezik, mikor mindenki az ő gyermekét ünnepli, dicsőíti. Méltán veszi ki részét az örömből. Mikor a diadalmas Miklós hozzásiet, s átkarolva szeretettel csüng rajta, semmit sem tud szólni, boldogsága, öröme záporoként hulló könyeiben feloldódik s e szavakra fakasztja:

«Lelkemtől lelkezett gyönyörű magzatom,
Csakhogy szép orcádat még egyszer láthatom,
Be szép vagy, be nagyon illel leventének,
Isten sem teremtett tégedet egyébnek.»

Ime a szeretet mellett az anyai hiúság is megnyilatkozik, mert «az anya előtt gyermeke szép, kedves és okos.»

(Folytatása következik.)

Bátor vagyok, igen. Ez mégis méreg.

(Gyöngé, elhaló hangon.)

S hogy megmutassam, mily elszánt vagyok:

— A reggeliből esőppet sem hagyok.

Ki ilyen perczen enni tud, az bátor.

(Leül, beszél a kávéba, megizleli.)

És én eszem . . . igen . . . hanem . . . ámbátor . . .

És én eszem . . . igen . . . csak semmi tréma!

(Ábbahagyja az evést, maga elé bámul, felugrik.)

Ez a csönd oly iszonytatóan néma!

És most? . . . Jól hallok-e? . . . mi? . . . lárma, nesz.

De hogy lármáznak! Csönd legyen? Mi ez?

(Felkaczag.) Haha. A drukk! No Pistike barátom,

Ön fél, igen, ön retteg. Én belátom.

Már látom, látom: szépen ottan állok.

Tudom előre, hogy majd a tanárok

Azt kérdik ép, mit nem tudok . . . Derék.

(Homlokát végigsimítja.)

De rég trémáztam, féltem így! De rég.

(Az égfelé forgatott szemekkel.)

És megbukom. — Én nem leszek oka!

Tudom előre. — Nem valék soha.

Ők elbuktatnak, látom már előre.

Mindig hasaltam, buktam nyakra-főre:

Soha sem valék oka.

(Lemondóan.) Hja, nem szeretnek.

Nem értem, mért nem tetszem én ezeknek.

Vesztemre törnek bőszen, látom, érzem!

Kivánják látni, mint halódva vérzem.

Órvénybe üznek ők . . . a . . . a . . . tanárok!

Az érettségi is csak olyan árok,

A melybe a tanár szépen belökhét.

(Hirtelen homlokára üt.)

De nézzük csak. Mi az? Ah, milyen ötlet!

Kis svindli kell, mely jókor jő s legott

Megmentve minden. Ah, hogy néznek ott.

Bámulnak!

(Vigan.) Csöppnyi svindli kell csupán!

(Mindig tüzesebben.)

«Rác Pista érett», szólnak s azután

Haza jövök . . . Már itthon is vagyok.

Az arcom ég, dicsőségtől ragyog.

Paczkázni vélem többet nem hagyok!

Bámulva néznek aprók és nagyok.

A gyermek-hadsereg «éljent» gagyog.

Mindenki tudja, hogy *érett* vagyok!

(Vigan.) Hol flóta, hárfa, zongora, tülök?

Érett vagyok! Most tánczra perdülök.

(A széket felkapja, vesszétül tánczol; aztán kezét dörzsölve.)

Ma este bankett. Toastot mondok ott.

Hogy is leszen? Kisértsük meg legott.

(Feláll egy székre, szaggatottan szavalja.)

«Barátim!

Mint a rózsza bimbaja,

Miként betegség szörnyű kin-baja,

Mint a tehénnek sárga-szín vaja,

Miként a Kárpát sziklás szirt-haja,

Miként a harmat ringó gyöngy-rajja,

Miként a szép szerény kis ibolya,

Mint Virgil mondja . . .»

(Dühösen.) Hogy is mondja, no . . .

«Mint Virgil mondja . . .» Tudja a mano.

Megnézem. (Leszáll a székről, meglátja az asztalon a könyvet.)

Ah, hisz itt van, itten ép.

(Csodálkozva.)

Hisz itt van mind a könyvem. Ejnye, szép!

(Bámulva.)

A reggeli? . . . Hát reggel van? No lám.

A délután már itt van: gondolám.

S a matura? mi ez? bah, szörnyűség!

(Szemét dörzsöli.)

Szívem kattog, dobog. Szemem kiég.

A matura ma lesz! . . . óh, borzalom!

Úgy fáj fejem, úgy fáj az oldalom.

(Hirtelen.) Jobb lesz tanuljunk! . . .

(Kezébe veszi az összes könyveket s mindegyikből csak egy sort mond.)

Schiller volt, a ki . . .

A . . . a földről Kant s Laplace mondta ki . . .

A gömbháromszögtannak tudományos . . .

Első . . . első vala közöttük: Anyos . . .

És Zápolya ezért bárkit okol . . .

Sallustius meg . . .

(Mérgesen földhöz csapja a könyveket.)

Bánja a pokol!

Most már hiába minden. Most eszünk,

Hogy nyolez órára pontban ott legyünk.

(Megizleli a kávé, földhöz csapja a kanalat.)

Nem köll nekem! Hideg, miként a jég.

Fagyos. S merik elém találni még!

No persze; ők a drukkban nem vigyáznak,

Eltűnt nyugalma már az egész háznak.

Ma önmagának senki sem ura.

Félnek, remegnek: itt a matura!

(Felteszi a kalapját.)

Csak én vagyok nyugodt. Én . . . én tudom,

Bizton tudom, hogy ügyis — *megbukom!* (Elrohan.)

Földes Imre.

EPIGRAMMOK.

Logau nyomán.

I.

Apám uram, szólj Petike,

Nem veszi kend észre,

Hogy mindig csak a gazdagnak

Van a legtöbb pénze.

II.

Kósza uram fiókjait

Nem mutatja senkinek.

Hadd maradjon titokban, hogy

Végesvégig üresek.

III.

Ha talpra állok s nem zaklatja

Háború hazánkat,

— Imigy szóla Hári — felesapok

Rögtön katonának

IV.

Dicsérni Klopstockot szokás ma,

De olvasója nines igen.

Nem kér a művünk sok dicsérőt,

Csak olvasója több legyen.

A VISSZAVONULÓ NAPOLEON AZ OROSZ HÓSIVATAGBAN.

EZERNYOLCZSZÁZTIZENKETTŐ.

Képekkel.

Ennek a világtörténelmi évnek eseményeiből mutat be megragadó jeleneteket két képünk.

1812 küszöbén Napoleon hatalma, dicsősége tetőpontján állott. Csodával határos sikerei már

kezdtek megszédíteni fejét; többé már sem az éghajlat, sem a távolság lehetetlenségei nem álltak gátul merész és kalandos kockázatásai elé. Hatalma súlyát megéreztek már Európa összes népei és most Sándor ezárral kívánta azt éreztetni, ki vonakodott hozzájárulni az Anglia ellen tervbe vett rendszabályokba, melyekkel Napoleon

a büszke szigetországot tönkre akarta tenni. 1812 május közepén 610 ezernyi sereggel lépte át Napoleon a Niement: ekkora haderőt még nem látott Európa! Mivé lett ez a félelmes kolosszus rövid néhány hó alatt!

Tudjuk, miesoda taktikával éltek az oroszok e xerxesi had ellen. Nyílt csatába nem bocsátkoztak, de folyvást zaklatták a francziákat, egyre egyre beljebb esalogatván őket pusztaságaikba, miközben mindent feldúltak nyomukban, hogy fagyba, halálba kergesse a demoralizált katonaságot. A nélkülözés, a betegségek tizedelni kezdték a csapatokat. Miesoda boldogság volt azért a megsanyargatott hódítóknak, midőn a vérengző borodinoi csata után szeptember 14-ikén bevonulhattak Moszkvába, a szent városba, a czárok ősi székhelyére. Csakhogy Moszkva néma volt, mint a sir. Rostopesin kormányzó teljesen kiürítette. A 200,000 főre menő lakosságból csak a csöcselék és a rabok maradtak vissza.

A francziák esodálkozva látták a város kihaltságát. «Mi lett belőlök?» kérdezték. Napoleon kiadta a parancsot: «Vezessék elém a város előjáróit!» Ámde Moszkvának nem voltak többé előjáróisem. Ágyúkkal kellett bedönteni a Kremlin kapuját, hogy megszabadítsák a czárok régi palotáját a nyomorultaktól, kik ott kerestek menedéket.

Másnap hajnalra kelve váratlanul tűz ütött ki egy szeszraktárban, pár órával később pedig egy drága árúczikkkel zsúfolt bazárban. A francziák mindent elkövettek a tűz elfojtására. De a szél szította a lángok dühét s a vész gyorsan harapózott el a Kremlin környékein. Lángnyelvek nyaldosták az aranyozott házfedeleket; a palota pinczéi tele voltak löszerekkel, melyeket az oroszok sietségökben feledtek magukkal vinni. A katasztrófa elkerülhetlennek látszott, a tisztek alig tudták rábírní Napoleon a Kremlin elhagyására. Szivattyúkért hiába kutatták fel a várost, a katonáknak magoknak kellett oltáshoz látniok.

Nemsokára hire terjedt, hogy több pontján a városnak gyujtogatokat tartóztattak le. A császár maga elé vitette a nyomorultakat, kik kevélyen vallották be rémítő tettöket, s a parancsot, melyet e czélből Rostopesintől kaptak. Közönyösen fogadták kivégeztetésüket is.

E közben a tűz egyre jobban terjedt, házról házra, utcáról-utczára. Paloták, kunyhók és sebesültekkel telt kórházak pusztultak el, s Napoleon kénytelen volt elhagyni Moszkvát s a Petrovskájja kastélyban ütni fel szállását. Három

nap dühöngött a borzasztó tűzvész Moszkva utcáin, végre a szél lecsillapult, s zápor támadt, mely hamuvá s korommá mosta a pusztulás képét. Mikor a katonák visszatértek Moszkvába, iszonyú fosztogatás és zsákmányolás vette kezdetét a romok alá temetett élelmiszerek, ruha- és ezüstnemük után.

Moszkva pusztulásával a francia sereg utolsó menhelyét veszítette el, vissza kellett térni. De milyen véghetetlen kínos erőfeszítések közt ment végbe ez a visszavonulása a vert seregnek, melynél iszonyúbbat nem ismer a történelem! A muszka föld megboszulta magát igaztalan támadóin. Éhség, betegség, fagy és halálos csüggedés kísérte nyomról-nyomra a szétszűllött had lépteit. Ehhez járult a tél szokatlan ridegsége.

Képünk megkapóan tünteti föl Napoleont, a mint a hóvilharban vonul. Fekete paripán lovagol gárdája élén, melynek marczona harczosa, kik végigverekedtek az egész Európát, életüket adnák rajongásig szeretett esaszárjukért. Komor pillantással, összeszorított ajakkal mered maga elé, mint a ki a végzetet hívja ki harcra maga elé. És a hófergeteges, sötét tájon dermedezve vonul előre a hódító sereg, mely fölött hollók, varjúk rajjai kóvályognak, vérre, hullákra sováran...

És eljöttek a berezina iszonyú napok. November 27-ikén a visszavonuló had a Berezina folyóhoz jutott. A táj hemzsegett az oroszoktól. Napoleon az ellenség szemelättára két hidat tákolttatott az átkelés számára. A Berezina itt mintegy 150 lépés széles és 2¹/₂—3 méter mély volt. Lomhán folydogált az ingoványos környéken át, kavargó jéglapokat czipelve magával. Hidépítő anyag hiányzott, ezért a közeli házakat rombolták le fanyérés czéljából és támasztékul szekereket hánytak a folyóba, úgy, hogy a hid egy része csakhamar 20 czentiméter mélyre süllyedt az árba. Ezen a bizonytalan alapon vonultak át a katonák; a szörnyü tolongásban ezren és ezren zuhantak a folyóba vagy estek az oroszok kezébe, kik gyilkos tüzeléssel irtották az átkelőket. Szívszaggató jajveszékélés töltötte be a levegőt; a vízbefultak tömege egész szigeteket alkotott a folyóban. Azokra meg, kik a talpaikra jutottak, egy szintoly ádáz ellenség leselkedett: a fagy, mely december 3-ikán 27 fokot ért el. Kész halál volt leülni. A tábornozúkek körül csoportostul feküdtek a megfagyott katonák.

Malodernoban Napoleon bulletint diktált, ebben tudatta az egész Franciaországot gyászba borító hirt: az óriási armádia tönkrejutását. A

végén ez a megnyugtató záradék állott: «Ő felsége egészsége sohasem volt jobb, mint most.»

A császárt egyéb bonyodalmak is visszatérésre sürgették. Föltette magában, hogy egy időben tér haza az oroszországi események hírével, melyeket mindeddig elhallgattak az ujságok. Decz. 5-ikén Smorghoniból csak négy kísérelvel indulva el, maga mögött hagyta Lengyel- és Németországot, s 18-án éjjel, 11 órakor a Tuileriák ajtaján kopogott a császár, utólérve még a hirnököt, Páris

BÁRÁNYFELHŐK.

Elbeszélés.

A *Tanulók Lapja* számára írta Teveli Mihály.

Atyánk már körülbelül 3—4 hét óta rendkívül levertnek látszott; a pusztára se ment ki, a béresekkel se törődött, hiába kérdezték, miképen csinálják ezt vagy amazt, rájuk mordúlt, vagy éppenséggel nem is adott nekik feleletet. Giza néni egészen oda lett, mert nem tudta mire vélni

A FRANCZIÁK ELHAGYJÁK AZ ÉGŐ MOSZKVÁT.

népe egyszerre értesült a császár Párisban létéről s az oroszországi kudarczról.

Murat, kire Napoleon a hadsereg vezérletét bízta, 450 gyalogossal és 600 gárda-lovassal lépte át Kawnonál a Niement. Elfeketült arczezal, bozontos szakállal lépett egy ember Gumbinnenben a francia főhadi szállásra. «Végre itt vagyok!» kiáltá mélyen felsóhajtva és kigombolta vastag prémes köpenyét. — «Ki ön?» kérdezték tőle a magasrangú katonatisztek. Senki sem ismerte meg; annyira el volt vadulva külseje. «Én a nagy armádiának előserege vagyok, Ney tábornagy!» felelt a hős. «A kownoi hidon kísütöttem utolsó lövegemet és utolsó fegyvereinket a Niemenbe dobtam!»

Historicus.

atyánk viselkedését. Már a legrosszabbtól kezdem tartani, mikor egyszer találkoztam a jegyző úrral. Megkérdeztem, vajjon nem szölt-e neki atyánk valamit ügyeiről? A jegyző, eleinte azzal biztatott, hogy majd megváltozik a helyzet, de ismételt kérésemre bevallotta az igazat: a tőzsdén játszott boldogult édesatyánk, a tőzsdé tette őt tönkre. Azt mondta, hogy a gabonaárak rendkívüli emelése sok-sok pénzünkbe került. Hiszen Béla fogja tudni, hogyan játszanak ott a tőzsdén, én nem értek hozzá, csak azt mondom, a mit a jegyző úrtól hallottam.

Szeptember 20-án, szombaton este felé, együtt ültünk atyánkkal Giza néni, a mademoiselle meg én kastélyunk erkélyén; örömmel tapasztaltuk, hogy atyánk jobb kedvü, sokkal beszédesebb volt,

mint az előtte való napokon. Életkedvének ez volt az utolsó fellobbanása. 6 óra lehetett, mikor a postásfiú telegrammot hozott egy budapesti bankártól.

Atyánk föluggott a székről, eléje sietett a postásfiúnak, felszakította a sürgönyt és sokáig ott állt az ebédlőben homlokára tett kézzel. Azután odajött hozzánk s mintha most is látnám, szelíden mosolygott; de szólni nem szólt semmit. Odaléptem hozzá, megkérdeztem, nem megyünk-e sétálni.

Nem, leányom, ma már nem sétálunk, felelé. Hanem éppen eszembe jut most, Arankám, jó lesz, ha vasárnap Gyulához utazol. Mondd meg neki, hogy csak legyen szorgalmas, hogy ne bizza magát a jószerecsére. Nem értettem akkor, mit akart atyánk azzal mondani. Most már értem... Kedden délután temették, anyánk mellett nyugosza álmát. És te, Gyulám, te is így akartál cselekedni?

Gyula, ki az elbeszélést baltenyerére támasztott fővel hallgatta, most fölkel, oda ment ágyához, hol atyja képe csüngött a falon. Hosszan-hosszan rajta felejté tekintetét, végre mély sóhaj tört elő kebeléből, a mire úgy látszott, hogy megkönnyebbült.

De, folytatá Aranka az elbeszélést, azért ne félj, Gyula. Vagyonunk ugyan tönkre ment, nem maradt semmink, csak anyánk csekély öröksége, hanem azért segítünk magunkon. Te folytatod iskoládat, én meg tanítónő leszek. Most látom csak, milyen jó volt elvégezni a felsőbb leányiskolát, még két évig tanulok otthon, megszerzem az oklevelet és nincs mitől tartanom. A mademoiselle nálam marad, megigérte. A kastélyt, anyánk örökségét, bérbe adjuk, kis pénzünknek kamatjaiból megélünk otthon szegényen, neked azért kijár havonként 20—25 forint a jegyző úr számítása szerint.

Tízet ütött az óra, mikor Béla elbúcsuzott a testvéreiktől s még akkor is sok-sok mondani valójuk lett volna egymásnak. Kifogyhatatlanok voltak a tervezgetésben. Az öreg néni sajnálta legjobban a beállott változást, nemcsak azért, mert szánakozott a szegény gyermekeken, hanem azért is, hogy Gyula elhagyja az ő lakását. Van ugyan, miből megélnie, hiszen a férje nyugalmazott kataszteri inspektor, de a szoba üresen áll majd, tudja Isten meddig... ez fájt neki. Hanem bele bele kellett nyugodnia, belátta, hogy Gyulának sokkal jobb lesz, ha Bélával lakik egy szobában.

III.

A becsület lovagjai.

Hosszú, hosszú diákdrukkok után befejezték Mór Béla is, meg Holdassy Gyula is a középiskolát. Hogy Béla jelesen érett lett, azon senki sem esodálkozott; de annál jobban bámulták a tanulók Gyulát, mikor az is jeles érettségi bizonyítványt lebegtetett kezében. Nem támaszkodhatván már atyja vagyonára, testestől-lelekestől feküdt neki a tanuláshoz és csak így történhetett, hogy Bélán kívül senki sem versenyezhetett vele az iskolában, különösen a matematikában. Olyan könnyűséggel s annyi nyugalommal szerkesztette meg az érettségi vizsgálaton az adott egyenletről az ellipsist, hogy a főigazgató úr maga is a mérnöki pályára buzdította.

Együtt mentek ketten, az elválhatatlan jó barátok az egyetemre: Gyula a technikára, Béla pedig a tudományegyetem jogi facultására iratkozott be, a mennyiben az ügyvédi pályát választá magának. Keserves küzdés a létért volt az első év. Gyula csak megélt valahogy az árvaszéktől havonként kiutalványozott 25 frttal, de Bélának magának kellett megszereznie garasait. Eleinte corrector lett a Pesti Hirmondó nevű újságnál; esti 8 órától kezdve reggeli 2 óráig javította a szedők által ejtett hibákat az újság kefélynyomatában, a miért havi 30 frt járt neki, később azonban kitünő conditiót szerzett magának egy gazdag kereskedőnél, úgy hogy anyagi gondoktól menten szentelhetette napjait a tanulmányoknak. Ritka jogász volt, a ki olyan kevés absentiát kapott, mint Mór Béla. Mindössze négyszer hiányzott az előadásról első és másodéves korában. Gyula pedig a lelkiismeretes technikus valódi mintaképe lett, a miért is már az első év végén megkapta az egyik állami 500 frtos stipendiumot.

Hihetetlen gyorsasággal tűnnek a hónapok annak, a ki nem henyél. Alig vették észre, már harmadévesek lettek, lerakván a kellő számú vizsgálatokat is.

A Muzeum-kert tőzsomszédságában van az a kis utca, melynek annak idején elfelejtettek a városatyák nevet adni, a miért is megmaradt Névtelen-utczának. Mindössze három-három kis házból áll az utczasor, a miből könnyű következtetni, hogy sem a gyermekek nem zavarták a csendet, sem a czigánybandák éjjeli muzsikálása nem nyugtalanította a nyugalom után vágyakozókat.

(Folyt. köv.)

Az Auer-féle izzófényről.

A *Tanulók Lapja* számára írta Goldziher Károly.

Az egyszerű fagygyertyából ma már a még egyszerűbb olcsón előállítható, 50—80 fagygyertya fényével egyértékű Auer-féle égő fejlődött. Mai napság a világítás e módja már nagyon elterjedt és így érdekelt fogja az olvasót, ha ezen izzófénnyel kissé pontosabban megismertjük. E fényével annyira pazarló készülék, melyet welsbachi Dr. Auer, bécsi kémikus 1885 év végén szerkesztett, oldja meg legkövetesebben az eddigi eljárások közt a világítás ama problémáját: kevés energia felhasználásával tetemes fényerősséget eredményezni. Az izzófény általában jobban válik be e célra a közönséges légszeszvilágításnál; nézzük mindenekelőtt mi e két eljárás közt a különbség.

A légszesz szénből és hidrogénből áll. A közönséges világításnál a kiáramló gáz meggyújtásakor a következő kémiai reactio áll be: A levegő oxigénjével közvetlenül érintkező légszesz felbomlik szénre és hidrogénre; a felszabaduló szénrészecek oxigénben izzani kezdenek és ezen izzás terjeszti a fényhatást. A világítás erőssége tehát attól függ, hogy minél jobban használjuk fel a légszesztől felszabaduló szénrészecek izzítására. Így a láng hőmérsékletének emelésével a fényhatás is erősebb és ennek alapján többféle eljárással növelik a fényerősséget: vagy a gázt vagy a hozzávetett levegőt előzetesen felmelegítik, vagy a gázhoz nehezebb anyagokat kevernek (az u. n. carburálás). Mindez eljáráshoz a légszeszvilágítás egy-egy újdonsága fűződik.

Az izzólángnál azonban nem a gáz terjeszti a fényt, hanem ennek nagyfokú melegét oly testek izzítására használják, melyek izzó állapotukban erősen sugároznak ki fényt. Már Auer előtt is használt ily izzólángot Williams, angol kemikus. Auer felfedezésének jelentősége a fényt kisugárzó anyagok halálmasabb megválasztásában rejlik. Már előre jelezték ama haladást, melyet a légszeszvilágítás e felfedezéssel tett: a közönséges világítással egybevetve, ugyanannyi fényerősséget az Auer-égőknél *öttször* kevesebb gázzal fejlesztünk.

Világos ezek után, hogy az égő szerkezet azon alapúl, hogy tetemes melegmennyiség fejlődjön. Ennek elérésére legalkalmasabb az u. n. *Bunsen-féle* fényneküli, de magas hőmérsékletű gázláng és az Auer-égő voltaképp nem más, mint egy ily Bunsen-féle égő. Mindenki, ki kémiai laboratóriumban járt valaha, ismerni fogja e lángot. Ez egy hosszabb esőből áll, melynek alsó részén két vagy több nyílás van. Ha ezen nyílások nyitva vannak (mint pl. az Auer-égő esetében), a gáz már a csőbe lépése előtt találkozik a levegő oxigénjével és így magában a csőben már elégnék a légszeszből felszabaduló szénrészecek, mert a szén az oxigén elvonja és szén-savvá egyesül vele. Mikor a gáz a cső végére ér, már az összes szénrészecek elégték, minek az a következménye, hogy a láng nem fog világítani. E lángnak fontossága azonban abban rejlik, hogy a gáz kilépésekor nagyfokú hőmérsékletet ért el, melyet a belsejében elégték szénrészecektől nyert. Ellenkező esetben, ha a nyílásokat gyűrű segítségével becsukjuk, a gáz világítani fog, mert ez esetben csak a csőből való kilépése után találkozik a levegő oxigénjével.

A Bunsen-lángon kívül legfontosabb alkatrésze az égőnek az u. n. *«harisnya»*, mely a gáz nagyfokú

melegének hatása alatt izzítva, a fényt tetemesen sugározza ki. A harisnya igen ügyesen van a láng fölé alkalmazott rúdon felfüggesztve, oly módon, hogy a Bunsen-féle eső felső részét teljesen magába zárja. A harisnya összeállítása az égő egyedüli újdonsága; vessünk tehát néhány pillantást a harisnya anyagára és előállítására. Eredetileg a harisnya pamutból való finom szövédék, melyet különböző ritka fémföldek (thorium, cerium stb. földjei) nitrátjaiban áztatnak. Áztatás után a harisnyát megszártják, hengeres fára akasztják, kihúzzák, majd vasfonálra akasztva felső részét Bunsen-lánggal melegítik; ekkor az eredetileg hengeres harisnya kúpalakúvá válik. A harisnya égetése után megszilárdul és hamuhoz hasonló váz lesz belőle. Az így előállított harisnya baja nagyfokú törekenysége, továbbá hogy a meggyújtás és eloltás alkalmával a hőmérsékleti különbségek nagyon megártanak neki, úgy hogy 500 órai égés után a harisnya romlani kezd. Jelenleg e hiányain az eredeti keverékhez való erbiumföld hozzátevésével nagyban segítettek. (Folyt. köv.)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Horatius válogatott ódái és epodói, fordította és magyarázatokkal kísérte *Kárpáti Kelemen* főgimn. tanár Szombathelyen. Mint középiskolai tanár, Kárpáti Kelemen egyike a legkitünőbbeknek, klasszikai képzettsége és tudása a legalaposabb. Erről bizonyítást tehetnek tanítványai, a kik keze alól kikerültek. Csendben, majdnem titokban dolgozott s most, hogy ezzel a szerény kötettel előállott, azt is bizonyos tartózkodással tette. Horatius-fordítás, igazi jó fordítás alig jelent meg magyar nyelven olyan, mint Kárpátié, a ki Horatius szellemébe is behatol és eszméit hűen, érthető, esinnyelven adja vissza. Ez a könyv tehát nemcsak kitünő szolgálatot tesz a Horatiust kedvelő ifjúságnak, hanem *nélkülözhetetlen a főgimnázium VIII. osztályu tanulói*ra nézve. Szerző tehát első sorban ezt az ifjúságot kötelezte hálára, mert könyvével sok hiába való munkától fogja megkímélni az érettségire készülő ifjakat. Könyve mint komoly irodalmi termék a kritika legteljesebb elismerésére tarthat számot. — Ajánljuk olvasóink figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél Szombathelyen, *ára 60 kr.*

Jakab Ödön elbeszélései. Az élet a maga derűs és sötét képeivel legtöbb tárgyat szolgáltat az írónak. Jakab Ödön is tőle kéri új könyve meséit, ezért adta címül: *Élet*. Ő ott jár a magyar falu tiszta világában, mint eddig is legtöbb kötetével, a köztük oly nagy sikert aratott *Székely történetek*-kel is. Azoknak az egyszerű embereknek érzései illetik meg, a kiket az iróink közül igaz valójukban oly kevesen ismernek. Jakab Ödön történeteiben érezzük a magyar föld szűz talaját. A Szövérdi Miklós, Sebestyén Tamásné, Pál János, a szegény beteg Eszti kezei alakjai onnan sarjadzók, az iró látja őket és fantáziája szines ecsetjével színezte ki érzéseiket, szenvedélyeiket. De ott is, a hol eltér egyszer-mászor a falutól, a magyar udvarházak kedvéért teszi csak, a hova szivesen látogathat, hisz ott is minden magyar; az emberek nemes érzéseikkel, egyenes gondolkodásukkal oly elütők a századvég városi gondolkodótól. Ime az iró tárgyköre, történetek világja. A kik az irodalmi divatok forgatagában jó izlésüket, érzéseik tisztaságát megőrizték: sok gyönyörűséget fognak találni Jakab Ödön novelláiban. A kötet Neogrády Antal rajzolta szép címképpel jelent meg és ára füzve 1 frt.

Uj Kisfaludysták. A Kisfaludy-Társaságban üresedésben levő hat tagsági helyre febr. 1-én a következő írókat és költőket választották meg: *Alexander Bernát, Berzeviczy Albert, Ambrus Zoltán* írókat, *Jánosi Gusztáv* veszprémi kanonokot; az Elvesztett Paradicsom és Megszabadított Jeruzsálem fordítóját, továbbá *Szabolcska Mihály* költőt. A február 5-én tartandó közgyűlést követő lakomán a Gyulai-billikommál a beszédet Beóthy Zsolt fogja mondani.

VEGYESEK.

Szentföldi képeink Roskovics Ignác festőművész eredeti felvétele után készültek, melyeket Betlehem vidékén eszközölt. *Betlehem éjjel* a művésztnek saját rajza. Ez a szent városka két dombon terül el, melyeket egy hegyhát köt össze. Fehér mészkőből épült lapos háza sajátos hatást tesznek a szemlére. 7000 lakosa van, kik vallásra nézve keresztények és nagyobbára vallásos emléktárgyak készítésével foglalkoznak. Betlehem fő nevezetessége a nagy *Mária-templom*, Krisztus születésének helye, melynek mi nagy oszlopcsarnokát mutatjuk be. Ez a kereszténység legrégebbi temploma; most latin-, görög- és ormény-keresztények közösen bírják. Már 330-ban Constantinus császár parancsára e helyen bazilika épült; a mostanit Justinianusnak tulajdonítják. 1610-ben a muzulmánok egész Betlehemet lerombolták, de a templom csodálatosan megmaradt. Legszentebb helye a születési kápolna; oltára alatt egy ezüst csillag van, melynek közepén a föld érinthető. Itt hirdeti egy fölírat, hogy: «Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est».

Körmönfont matematikai probléma. Egy napilapból vesszük át a következő problémát: próbálkozzanak meg vele kedves olvasóink, törjék rajta kissé a fejüket.

Egy arabs elhalálozván, összes vagyonát, mely 17 tevétől állott, 3 gyermekére hagyta oly arányban, hogy az első a tevéknek $\frac{1}{2}$ -ét, a második $\frac{1}{3}$ -át, a harmadik pedig $\frac{1}{6}$ -ét kapja.

E szerint tehát az első $8\frac{1}{2}$, a második $5\frac{2}{3}$, a harmadik pedig $1\frac{1}{6}$ tevét kapott volna. Amde az $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ és $\frac{1}{6}$ rész tevének mi hasznát sem lehetne venni. Nagyokat tanakodtak tehát, hogy mitévők legyenek? E közben odaérkezvén barátjuk, az osztozkodást megkönnyebbitendő, följámlotta a saját tevéjét. Persze most már 18 tevé képezvén az osztozkodás tárgyát, könnyen megfejtették a problémák problémáját.

Az első kivette tehát a maga $\frac{1}{2}$, a második a maga $\frac{1}{3}$, a harmadik pedig az öt megillető $\frac{1}{6}$ részét: tehát az első 9, a második 6, a harmadik pedig 2 tevét kapott (összesen $9+6+2=17$ tevét kaptak), s így a kölcsönző is visszakapta a maga tevéjét, ők pedig egyenkint többet kaptak ugyan, mint a mennyi megilletné őket, a mennyiben az elsőnek csak $8\frac{1}{2}$, a másodiknak csak $5\frac{2}{3}$, a harmadiknak pedig csak $1\frac{1}{6}$ rész tevé járt volna; de összesen még sem kaptak 17 tevénél többet?

Már most az a kérdés, hogy mint lehetséges az, hogy ugyan összesen 17 tevét kaptak, de egyenkint mégis többet, mint a mi egynek-egynek járna? S hogy 18 tevé osztozkodtak ugyan, de azért, daczára annak, hogy mindegyik többet kaptak, mint a mennyi megilletné, még barátjuk is visszakaphatta az ő kölcsönzött tevéjét?

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Az ifjúság és a művészetek. Az ifjúságnak a művészetek ismeretében és kultuszában való oktatása terén igen jelentős lépés történt. A vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízta dr. Lázár Béla, dr. Körösi László és dr. Jánosi Béla fővárosi tanárokat, hogy a középiskolák VII. és VIII. osztályaiból önként jelentkező tanulóknak 12 előadásból álló művészettörténeti kurzust tartsanak. Mindjárt közel 200 diák jelentkezett. Az első előadás a Baresay-utcai főgimnázium intézetében volt. — Az *operjesi* ev. ref. kollégium «Magyar Társaság»-nak legutóbbi ülésén Both Tamás sikerült felolvasást tartott Munkácsyról és Fesztyről. — Vettük a következő sorokat: «Egy fejske nem esinál nyarat.» Az az egy-két önképzőkör, mely a «Képzőművészeti Társulat» tagjai közé lépett, még nem elég bizonyíték arra, hogy az egész magyar tanuló ifjúság felismerte a miniszteri felhívás fontosságát. Am hogy nem volt hiába, mutatja az is, hogy «A pápai ev. ref. főgymnásiumi képzőtársulat» f. hó 15-ikén belépett a fent nevezett társulatba. Adja Isten, hogy az egész magyar ifjúság átlássa azoknak az elveknek igaz voltát, a melyeket a Tanulók-Lapja vezérezikvei hirdetnek.

Leány-önképzőkör. Ungvárott felejthetetlen megdicsőült királynénk emlékére egy leánytagokból álló önképzőkör alakult. s «*Ungvári leányok Erzsébet-köre*» címet vett föl. Január hó 15-ikén volt a kör alakuló közgyűlése, a melyen Tabódy Ida elnök előadta az alapszabályokat, mit a közgyűlés egyhangulag jóvá hagyott. Az alapszabályok szerint tehát a kör célja: a tagok ismereteinek, a tudományok, művészet, szépirodalom és női foglalkozások terén való kibővítése, illetőleg fejlesztése. A cél elérésének eszközei: felolvasások, melyeket esetleg a kör tagjai vagy erre felkért vendégek tartanak; estélyek, matinéek, izlést és ismereteket fejlesztő kiállítások rendezése; a melyeknek tiszta jövedelméből a kör a helybeli szegényeknek jelentékeny részt juttat. Részünk-ről örömmel vesszük tudomásul, hogy már a kis városokban is az üres szórakozások helyét nemes, szellemet fejlesztő munkálkodások kezdik betölteni. Kívánunk az «Ungvári leányok Erzsébet-köre»-nek sikert, buzgó tagjainak kitartást a kezdet nehézségeiben s reméljük, be tudják majd bizonyítani, hogy a nő nemcsak akkor igazi nő, ha érti a háztartás minden esinját-binját, hanem ha társadalmunknak egy oly fénylő csillagává válik, a mely világít minden irányba. Munkásságáról érdeklődéssel várjuk a híreket.

Arcképleleplezés. A gyakorló főgimnázium múlt évben végzett növendékei halálából Dr. Wagner Alajos, volt tanárjuk iránt, a ki jelenleg az V. ker. gimnázium igazgatója, megfestették képét melynek leleplezése a gyakorló főgimnázium dísztermében január 15-ikén történt, a tanári kar és az ifjúság jelenlétében. A végzett növendékek nevében Ámon Károly üdvözölte az ünnepeltet; utóbbi hálásan köszönte meg a megemlékezést, mire még Dr. Badics Ferencz igazgató úr üdvözölte, ki végül megköszönte a végzett növendékeknek adományukat és átvette a képet.

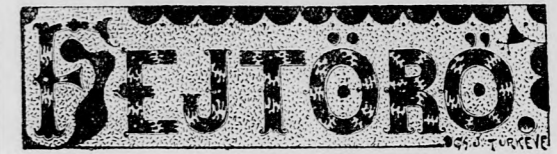
Önképzőköri tallózás. A *lévai* főgimnáziumnak Szepeffy Imréről elnevezett önképzőköre derék működést fejt ki. Legutóbbi ülésén Hirschberg József ifj. elnök szabad előadást tartott a három magyar gárdista-íróról: Bessenyeiről, Báróciról és Baresairól. Pigler N. S. o. t. Gyöngyösiről, Trommer D. G. o. t. Kossuthról olvasott föl. — A *szegedi* főgimnázium

önképzőkörének tartalmas munkásságából fölemlítjük a következőket: Andrásy Károly 7. o. t. az alföld szerepléséről Petőfi költészetében, Simon K. S. o. t. a magyar nemzet fenmaradásának tényezőiről és tanúságairól, Löffler Géza 7. o. t. Eötvös irodalmi munkásságáról, Schütz Antal elnök a szavatok bírálatáról tartott fölolvast, a helyes és alapos kritika kellékeit ismertetvén. Az elfogadott dolgozatok tárgyai: Vörösmarty «Cserhalom» cz. eposza (szerzője Köhegyi A.); Halottak napján (elmélkedés Simon K.-tól); Horatius erkölesi nézetei (Eichenbaum 8. o. tanulótól); Vörösmarty epikája (Eidenmüller Ernőtől); Vörösmarty kisebb elbeszélő költeményeinek alapeszméje (Traum Pétertől). — A *kassai* főreáliskolai Eötvös-kör január 14-iki ülésén többek közt egy «Ember tervez, Isten végez» című *szinnü* került bírálat alá. Szerzője Beermann J. 7. o. t. Tudósítónk nem ír róla bővebben. — A *nagyvárad* főreáliskola «Arany János» önképzőköre I. versenyszavaltát 1899. január 7-én tartotta meg. A komoly szavaltat versenyzők Arany János «Tetemre hívás»-át szavalták; nyertesek lettek Neuländer L., Krüger J. és Singer B. VIII. o. tanulók. Komikus szavaltatra Arany J. «Bajusza» volt kitérve, nyertesek lettek Zsirkay J. és Gutmann B. VII. o. tanulók. Ugyanakkor dőlt el az irodalmi pályázat is. A tétel volt: «A munka, az erő és a jellem iskolája.» A pályadíjat Krüger Jenő VIII. o. tanuló kapta el, dícséretet érdemelt Ujfaluzy Sándor VIII. o. t. értekezése. — A *pécsi állami főreáliskola* «Eötvös önképzőkör»-ének pályafutói az 1898-99. tanévben: 1. Magyarországi újkori átalakulása, különös tekintettel Széchenyi Istvánra. Jutalma 4 arany. 2. Minek köszönheti nemzetünk 1000 éves fennállását? Jutalma 2 arany. 3. Vörösmarty hazafias költészete. Jutalma 1 arany. 4. Erdély, mint a magyar alkotmány és vallászsabadság védőbástyája a XVII. században. Jutalma 1 arany. 5. A légkör elektromos tünetényei. Jutalma 1 arany. 6. Szabadon előadandó Jókainak az egyetemi ifjakhoz szóló beszéde. Jutalma 1 arany. 7. Elszavalandó Várady Antal «Eötvös emlékezete» című költeménye. Jutalma 1 arany. A matematikai tétel még nincs kihirdetve. A pályaművek beadásának határideje április 10.

Fizikai kör. A nagyvárad főgimnáziumból ezeket írja tudósítónk: A «T. L.»-ből értesültem arról, hogy az ország több önképzőkörében az irodalmi munkálkodás mellett más oldalú munkásságot is fejtenek ki, nevezetesen természettudományi kísérleteket mutatnak be, egyik-másik saját találmányáról számol be, magyarázatokkal kísérve előadását stb. A mi önképzőkörünkben ugyan nem foglalnak helyet ilyen experimentálások, hanem a gimn. VII. és VIII. oszt. tanulói még tavaly *fizikai kört* alakították. A kör az idén újult erővel kezdte meg működését. Szabad délutánjukon összejönnek a kör tagjai s saját készülékeikkel (mert már van néhány készülékük) experimentálnak s a tanultakat önmaguk mutatják be. A kör bizonyos alaptörvényekkel rendelkezik melynek gyarapítására tervbe van véve egy *fizikai előadás rendezése*. A kör elnöke: Demján Titus VIII. o. t.

Felolvasás. Irodalmi becses bíró értekezést olvasott fel Pszotka Ferencz, a körmöczbányai főreáliskola általánosán kedvelt tanára január 18-án az iskola dísztermében, melynek címe: «Görgey Arthur honvédtábornok a bányavárosokban 1849-ben», annak emlékére, hogy épen most múlt ötven éve azon eseményeknek, melyek Körmöczön és környékén lezajlottak. Az ifjúság viharos tapssal nyilvánította tetszését.

Halálozások. Ismét két derék tanulóifjú kora sírba szálltáról értesülünk. *Valentiny* Károly az egyik, ki a szegedi főgimnázium V. osztályába járt; *Záru*g István nagyszabeni diák a másik, ki Nagy-Ajtán hűnyt el. Nyugodjanak békében!

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

Ha két szám négyzetének összegéhez azon számok különbségét adjuk: az eredmény 1988; ha pedig ugyanazon számok négyzetének különbségéhez azon számok összegét adjuk: az eredmény 976 lesz. Melyek ezen számok?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve Erzsébet királynénk kastélyának Korfu szigetén Gasturi mellett? A Corito Rafael nápolyi építész tervei szerint készült kastély a portikusban álló Achilles-szobortól kapta nevét.

Történelmi kérdés:

Ki volt azon órgróf, a ki 1677-ben követte nagyatyját Baden-Durlach órgrófságban az uralkodásban? 26 hadjáratban vett részt; 1686 óta főleg a törökök ellen harezolt nagy sikerrel; 1689 szeptember 24-ikén Nisnél, 1691 augusztus 19-ikén Zalánkemennél aratott fényes diadalt a törökök.

Természetrizai kérdés:

Melyik bogár az a merflyfélék (dyticinae) családjából, a mely szurokfeketén fénylő, 3—5 czm. hosszú; mellső lábujjai barnák; igen jól bukik és úszik, ügyesen repül, de ügyetlenül jár. Főleg állóvízben él; a haltenyésztésre káros.

Megfejtési határidő 1899. február 10.

A megfejtéseket levelezőlapon kérjük.

A 4. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: Az évi járulékot 41-043 évig elvezi. **Földrajzi kérdés:** Bangveolo (Bemba-tó). **Történelmi kérdés:** Esze Tamás, híres kurucz vezér. **Természetrizai kérdés:** Közönséges hőreség. **Képrejtvény:** Borura derü.

Heljesen fejtették meg: Miröczky Árpád, Neiner Hugó, Grünbur Gyula, Prsbislawsky Ferencz, Gere Mihály, Mihályi László, Schwarz Gábor, Lator László, Grosz Gyula, Brummer Zoltán, Izsák Gyula, Schwitzer Zoltán, Zubor Imre, Kelemen Imre, Wohlstein Sándor, Ponger Zsigmond, Bartók Gábor, Jäger Imre, Barabás Mihály, Edelstein Aladár, Torbát Jenő, Bogdán Ernő, Mayer Ottó, Farkas Tivadar, Lendvay Lajos, Benisch Arthur, Politzer Dezső, Gretzmacher Jenő, Tóbiás Mihály, Weinberger Arthur, Simon Jenő, Spitzer Gyula, Dombay Pál, Tenner Pál, Novák János, Szabó Frigyes, Hübner János, Neumann Elemér, Tyrin Sebestyén, Emenet György, Mam Crimy Béla, Szrogh István, Jakabb Gyula, Török Dezső, Prodnovits Tivadar, Bagoly Sándor, Grünbaum Lajos, Csaszlava Ignác, Weiss Hugó, László Sándor, Puskás Jenő, Takaró Géza, Roth Ottó, Krafka Boriska, Vadas Zoltán, Farmasy Antal, Kozelka József, Kertes Béla, Litsék Zoltán, Kurimay Mihály, Szabó Ferencz, Fiedler Kálmán, Steiner József, Nagy Kálmán és Gyula, Krausz Elemér, Hendel Ottó, Kuesera Kálmán, Pivny

Aladár, Kenedich Ede, Névedi Botka Andor, Kummer-rpád, Lovasy Ödön, Luspay Sándor, Fürst János, Patek Béla, Lukachich Mihály, Bergl György, Szécskay Dezső, ifj. Gaal Károly, Kemény Antal, Michaletzky Vilmos, Gürsler István, ifj. Barthonek Károly, Joannovits Gy., Horváth Dezső, Szenyovszky Ferencz, ifj. Bernhardt Károly, Friedrich Ferencz, Chabada Jenő, ifj. Miróczky János, Skoda Emil, Nyisztor A., Halmy Gyula, Balassa László, Kokesch Sándor, Ronchetti József, Polnitzky Leo, Herczeg Dezső, Szinai Sándor, Harsa János, Fialovits Béla, Granitz Géza, Rácz Sándor, Szendrey Lajos, Pláger Leo, Glósz Ödön, Tóth Elek, Bednár Béla, Nagy Vince, Rodowicz Vilmos, ifj. Paksy József, Szlávik Lajos, Géczy Géza, Róth József, Wundszám Sándor, Váczy József, Techet Károly, Acs Nagy István, Windt Lajos, Bátor Hugó, Gulovics Andor, Herresbacher Dénes, La Borda Jenő, Niegreis János, Szilárd Andor.

A könyvjutalmat: Mignet: *Franklin élete* című munkát *Róth József* ref. főgymn. V. oszt. tanuló nyerte el Budapesten s a kiadóhivataltól kellő igazolás mellett átveheti.

SZERKESZTŐI TELEFON.

P. J. Epigrammjai közül a «Lirikus» az ollózás elcsépelet ötlete miatt nem értékes. A «Versfaragó» elméletesebb; ide is iktatjuk:

Büszkén skandalva recitálok a versid előttem:
Meg van bennök a láb, óh de hiányzik a fő!

Az idegen szavakat eredeti helyesírásuk szerint kell írni; tehát *Aeneis*, *Bordeaux*, *Newyork* és nem *Eneisz*, *Bordó*, *Njújork*. Csakis a teljesen honosodottabbakkal szabad kivételt tennünk, mint a milyenek a *komédia*, *telefón*, *realisztikus*. Ezzel a kivétellel azonban ne éljünk vissza oly izetlenül, kik *zsárt* írják *jour*, *blamázst* *blamage*, *rajkszritót* Reichsrath helyett. — T. G. Déva. Tudósításait ne írja gyorsírással, a szedő nem tud ahhoz. — M. O. Dresden. Forduljon a kiadóhivatalhoz. — **Gyűjtő és előfizető.** Világos, hogy jogai és kötelességei maradjanak és semmivel sem áll többi előfizetőink mögött, sőt kiválókép kedves minékünk a T. L. írást tanúsított nagy érdeklődése miatt. — P. B. Szabadka. A német *wohl* szót újabban *u* nélkül szokták írni. — T. Gy. Veszprém. Beöthy Zsoltnak «A magyar szépprózai elbeszélés» című művéből eddig két kötet jelent meg. Abrányi Emil az egész «Don Juan»-t lefordította. — **409. sz. előfizető.** 1. Elfogadjuk tudósítónak. 2. Krausz Armin veszprémi könyvkiadónál minden középiskolai tárgyból jelent meg «dióhéjas» kivonat. — S. P. Zalaegerszeg. A közbenjárás megtörtént. A megfejtett rejtvényeket *mihozzánk* küldje. — B. G. Szászváros. A szétküldést illető mindennemű dolog a kiadóhivatal ügykörébe tartozik. — B. E. Sepső-Szt.-György. Szorgalmas önképzőköri tudósítóm könyvjutalmat kapnak. — H. D. Budapest. A tárgyválogatást illető megjegyzése igen helyes. «Petőfi családi lírája»-ról, «Arany balladái»-ról, a «Bánk-bán tragikumá»-ról már annyit, de annyit írtak, hogy itt bizony nehéz eredetiséget kifejezni. Nagyon szeretnők, ha pályázatunkon például Vas Gerebenről kapnánk dolgozatot. E választékos téma járatanabb út. — W. Z. Bessenyei Györgyöt dicsőítő ódájának az a sajátossága, hogy egy sor változtatása nélkül fölébe lehetne tenni Kazinczy, Kölcsey, Csokonay vagy bárki más nevét, oly «általános» a hangja. Formája pedig zűrzavaros, daczol minden verstani szabállyal. — **Catilina.** Nagyon emlékeztetnek Heine dalaira. — P. Gy. Losoncz. Elég hosszú lesz. Kettőt-hármat. — **Orliczy J.** Azon panaszkodik, hogy az első számot nem kapta meg. Vegye tudomásul: 1. hogy a hiányzó számokat nem a szerkesztőségtől, hanem a kiadóhivataltól kell kérni; 2. hogy magának a kiadóhivatal útján sem küldhetnők meg, mert nemcsak hogy a várost nem írta rá levelére, hogy hova való, de még a keresztnevét sem írta ki. — **Pataki.** Középiskolán kívül keleti akadémia. — L. Sz. Szeged. Elég egy is.

Középiskolai Matematikai Lapok.

A K. M. L. főszerkesztője: tartalmában gazdag példatár adni tanárok és tanulók kezébe. E végből minden füzetében nagy számban tűz ki feladatokat, melyek részben eredetiek, részben pedig hazai és külföldi középiskolák érettségi — és verseny — vizsgálatán feladott legjobb tételekből vannak összeválogatva. A beküldött megoldások közül a legjobbakat közli a lap.

Előfizetési ár: 7869
egész évre (szeptembertől—júniusig) 4 korona.
fél évre (februártól—júniusig) 2 korona.

Kiadóhivatal:
Budapest, VI. ker. Hunyadi-tér 11.

Alapítási év 1868. Eddig 3194 hallgató.

A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 6390. sz. rendelete szerint állami ellenőrzés alatt álló

Katonai előkészítő iskola

(Igazgató: Fissinger Jenő ny. százados.)

Budapest, V., nagykorona-utca 13. szám.

Évenként következő előkészítő tanfolyamokat rendez:
az egyéves önkéntesi szolgálatra képesítő vizsgálat részére:

I. Január hó 2-től június hó végeig, szeptember hó 2-től február hó végeig 6 havi tanfolyamot, magasabb előképzettséggel bíró jelölteknek.

II. Szeptember hó 2-től június hó végeig 10 havi tanfolyamot, csekély előképzettséggel bíróknak.

III. Előkészítő-tanfolyam a tartalékos-tiszti- és a tényleges hadapródi-vizsgálat számára.

IV. Előkészítő-tanfolyam az összes katonai képzőintézetekbe való fölvétel céljából.

8024

Prospektus és fölvételi eljárásokról

MAGYAR ÍRÁSBELI FELADATOK.

Osszeállította

Dr. RUPP KORNÉL,
főgymn. tanár.

Több mint ezer magyar feladatot tartalmaz
vázlatokban s kidolgozva.

Ára a 400 oldalra terjedő szép kiállítású munkának
2 forint.

Megrendelhető a Tanulók Lapja szerkesztőségében.

The Berlitz School of Languages

Erzsébet-körut 15 II.

FELNÖTTEK RENDSZERES OKTATÁSA

(tanfolyamok nagyobb gyermekek részére)

francia, angol, magyar, német és olasz nyelvben s elegendő számú tanulók esetén a spanyol, orosz, cseh és román nyelvben.

A Berlitz-iskolában a tanuló az első leckétől fogva csakis a megtanulandó nyelven beszél és csakis azt hallja.

Mindegyik tanár csupán saját anyanyelvén oktat.

Oktatás reggeli 8 óráig est 10 óráig.

Berlitz-iskolák még 60 nagyobb európai és amerikai városokban vannak.

8025

Prospektusok ingyen és bérmentve kaphatók.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
			Kéziratokat nem adunk vissza.

KEDVEZMÉNYEK.

(*) Keserves panaszszal állított hozzám egy kis deák. Nagy volt a baja, mert a saját hibáján kívül jutott bele.

Szülőinek anyagi körülményei folytán a városnak egy igen messze eső részéről kénytelen bejárni a gimnáziumba.

Gyakran elkésik, ezért az osztályfőnökkel van baja, egyre-másra kapja az apróbb büntetéseket. Szegény fiúcska, eleget sir, keserűség az élete.

Reggel hét órakor már el kell indulnia hazulról, s ebben a hideg, fagyos téli időben egy óráig kell gyalogolnia, hogy pontos időre az iskolába érjen.

Kezei megdermednek, az arca a hidegtől majd elväsik, a lábait a fagytól alig érzi, — csak a füleit védi egy olesó sipka, a melyben, úgy látszik, még van könyörület.

A kis fiú szeméből könyvet sajtol ki a metsző hideg, ezek nem érnek rá arcán végig peregni, mert addig megfagynak. Igazi gyöngyei a keservek, meg a nyomorúságnak!

A ki e sorokat olvassa, bizonyára azt hiszi, hogy ez a fiúcska valóban szánalomra méltó, mert olyan szegények a szülői, hogy nem tudják az ő számára nélkülözni azt a két-három forintot, a mibe egy kis deáknak az utazása havonként kerülhet a villamos vasuton.

Annak a fiúcskának az apja az ő szerény hivatalnoki fizetéséből igen szívesen áldozna a villamos vasut költségeire, hiszen sok kinlódástól kimélné meg a szegény gyereket.

Éppen az a panasz, hogy minden fáradozása

mellett is nem képes a fiának jegyet vállalni a villamos vasutlársaságánál.

Két-három izben megjelent már a társaság hivatalos helyiségében, a honnét különböző titulusok alatt elutasították, hogy tessék ekkor meg ekkor jönni, akkor majd így meg úgy lesz a dolog, majd elintézik. Hivatalnoknak a hivatalos idő alatt nincs módjában négyszer-ötször szaladgálni valahová, így történt, hogy, miután az én kis deákom édes apja néhányszor hasztalanul járt a deákjegy dolgában, végre is az lett az eredmény, hogy ennek a szegény kis deáknak gyalog kell az iskolába járni, mert az édes apja a rendes viteldíjat megfizetni csakugyan nem képes.

Mivel az a kis deák véletlenül éppen az én osztályomba jár, azért nem csak mint ennek az ifjusági lapnak a szerkesztője, hanem mint tanár is e helyen fordulok a budapesti közlekedési vállalatok, főleg a villamos vasutak igazgatóságaihoz, segítsenek azon a bajon, a mi az én kis diákomon kívül még igen soknak szerezhet nagy keserűséget: nyújtsanak módot arra, hogy a tanulók igazán nagyon olesó szerrel juthassanak az iskolákhoz s főleg hogy a Budán lakó tanulók ne legyenek kénytelenek kerülő úton a sokkal olesóbb társaskocsikkal jönni az Andrásy-utig, onnét pedig gyalog pl. a református gimnáziumig.

Mi szívesen közöljük az olesó jegyek váltásának módzatait, mert tapasztalatból tudjuk, hogy legtöbb diák nincs vele tisztában s megvalljuk, hogy mi magunk sem tudtunk eddig a hozzánk folyamodóknak semmiféle felvilágosítással szolgálni.